

Neolitický rondel

Němčičky nad Jevišovkou, okr. Znojmo, Jihomoravský kraj
4800–4600 př. Kr.

2,5 km

Navigační bod: N 48°56'11.18", E 16°6'8.40".

Letecký pohled na rondel, projevující se jako žlutý kruh. Foto M. Bálek 1998

Přístup: Z obce Plaveč po zelené turistické značce přibližně 2,5 km na ploché návrší nad vodní nádrží Výrovice, nebo z obce Němčičky po naučné stezce *Pilotů 2. světové války* přibližně 800 m k turistickému přístřešku, dále po polní a lesní cestě asi 600 m jihovýchodně na lokalitu.

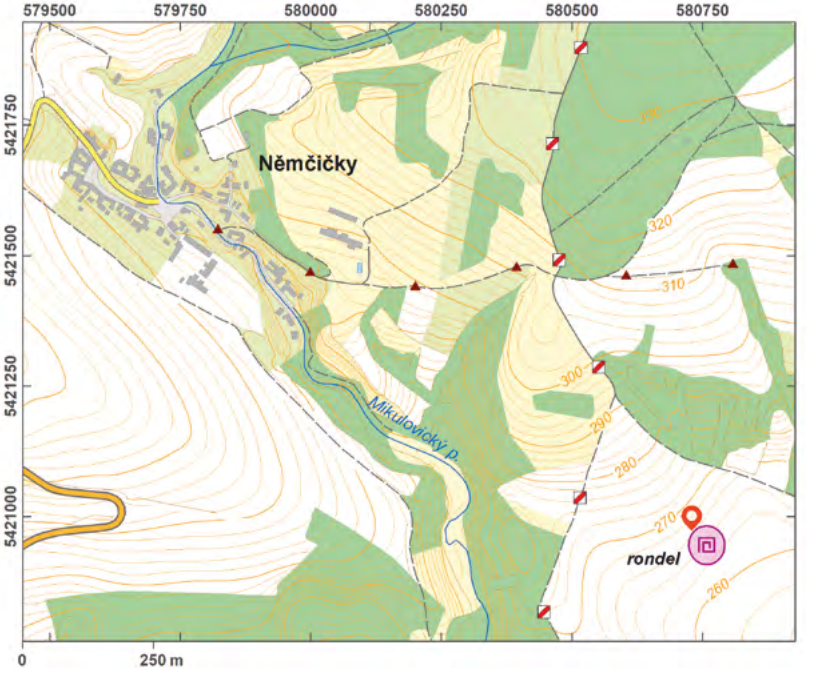
Význam: Rondel – příkopový kruhový areál jako doklad sociokultovní architektury, pravěké kalendárium, v blízkosti doloženo soudobé sídliště.

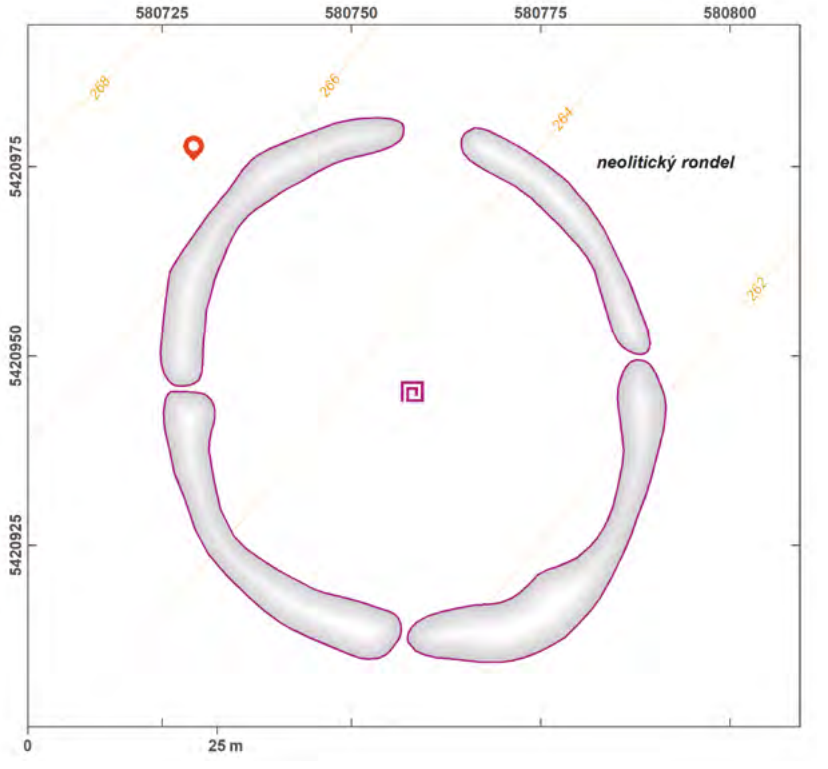
Historie: Významným fenoménem období neolitu ve střední a středozápadní Evropě jsou areály obehnané kruhovými jednoduchými nebo několikanásobnými mohutnými příkopy, někdy doplněné vnitřní dřevěnou palisádou, případně i vnějším dřevěným plotem, se čtyřmi vstupy orientovanými přibližně ve směrech hlavních světových stran. V odborné literatuře byly tyto objekty původně označovány různými opisnými názvy (např. kruhový areál, správně-religiózní centrum, pravěké kalendárium, informační architektura), později se ujalo označení *rondel, nebo obecněji sociokultovní architektura. V 70. letech minulého století byl komplexně prozkoumán rondel u neolitického sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou u Těšetic-Kyjovic na Znojemsku a do dnešní doby se v souvislosti s využitím *leteckého průzkumu a *geofyzikálního měření podařilo v Evropě identifikovat téměř 200 kruhových areálů, z nichž několik desítek je na území České

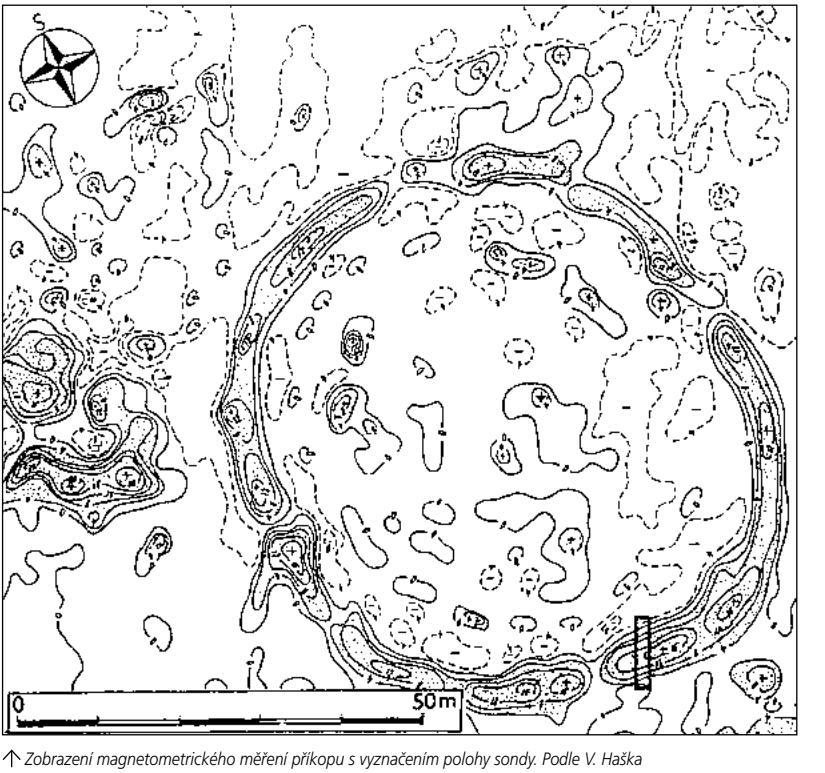
republiky. Vedle jednoduchých se objevily i rondely dvojnásobné, trojnásobné i čtyřnásobné, různých velikostí, které se pohybují v rozmezí od 40 m až do 250 m. Rondel v Němčičkách byl objeven M. Bálkem v roce 1983, v počátcích organizované letecké prospekce na Moravě. Následně bylo realizováno geofyzikální měření a v roce 1988 pak byl Archeologickým ústavem AV ČR v Brně, v. v. i. proveden zjišťovací *archeologický výzkum v blízkosti jižní brány, který zachytil vlastní hrotitý příkop rondelu. Při archeologickém výzkumu byl získán i soubor nálezů, na jehož základě se podařilo objekt přesně datovat.

Popis: Sídliště kultury s moravskou malovanou keramikou s rondelem (Lengyel I – fáze Ia kultury s moravskou malovanou keramikou) se nachází v nadmořské výšce 265–270 m v poloze „Horní kusy" 300 m severně od údolí řeky Jevišovky. Osídlená plocha je z východu vymezená Mikulovickým potokem, z jihu pak říčkou Jevišovkou. Vlastní kruhový příkop (rondel) je situován v severní části plošiny, na táhlém hřbetu sprašové duny, ze severu chráněné masivem kopce s nadmořskou výškou 361 m. Pod sprašovou návějí se nachází prekambrické horniny moravika – bítýšské ortoruly. Spraše dosahují v roklích v okolí Němčiček mocnosti až 12 m, v místě rondelu však pouze 1,5–2 m. Na základě geofyzikálního průzkumu lze předpokládat, že se jedná o jednoduchý rondel nepravidelně kruhového tvaru. Hrotitým příkopem je tak vymezena plocha široké elipsy s orientací severo-severozápad – jiho-jihovýchod s délkou osy 75 m, délka příčné osy je pak 65 m. Šířka hrotitého příkopu kolísá v rozmezí 5–8 m a na čtyřech místech je přerušený vstupy o šířce asi 2 m, které jsou orientovány přibližně ve směru hlavních světových stran. Na základě řady geofyzikálních anomálií lze předpokládat existenci dvou vnitřních palisád, které však archeologickým výzkumem nebyly zachyceny. Ten zjistil šířku (4,5–5 m) a hloubku (2,9 m) příkopu a poskytl jeho datování. V souboru 103 kusů keramiky jsou zastoupeny zlomky se zbytky žlutočervené malby, které datují rondel do nejstarší fáze kultury s moravskou malovanou keramikou (Lengyel I, Ia). Vyskytují se však zlomky keramiky s bílou malbou a zlomky nádob s vysedlými výčnělky, které snad dokládají pozdější sídelní aktivity mladších fází kultury s moravskou malovanou keramikou (Lengyel I/II – Ib/IIa). Lokalita je v současné době zemědělsky obdělávaná, průběh rondelu není v terénu patrný. [**rs**]

Literatura: Bálek 1985, 1999; Bálek – Rakovský 1990; Podborský 1999, 2006.

↑ *Zobrazení magnetometrického měření příkopu s vyznačením polohy sondy. Podle V. Haška*

↑ *Celkový pohled na sondu, prozkoumanou při výzkumu v roce 1988. Foto I. Šmajstrlová*

↑ *Sonda s hrotitým příkopem z výzkumu v roce 1988. Foto I. Šmajstrlová*

Okolí:
(1) Plaveč (ZN), pravěké hradiště Šance: N 48°56'15.78", E 16°03'34.67" (3,2 km).
(2) Plaveč (ZN), zřícenina hradu Lapikus: N 48°56'12.78", E 16°03'9.31" (3,6 km).
(3) Žerotice (ZN), zřícenina tvrze: N 48°55'35.83", E 16°10'20.23" (5 km).